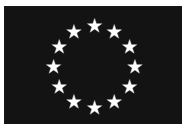

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

PAGaidu
2006/2078(INI)

21.6.2006

ZIŅOJUMA PROJEKTS

ar priekšlikumu Eiropas Parlamenta ieteikumam Padomei par cilvēku tirdzniecības apkarošanu — integrētu pieeju un priekšlikumiem rīcības plānam (2006/2078 (INI))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Edit Bauer*

PR_INI

SATURS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

ar priekšlikumu Eiropas Parlamenta ieteikumam Padomei par cilvēku tirdzniecības apkarošanu — integrētu pieeju un priekšlikumiem rīcības plānam (2006/2078 (INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā 1948. gada Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, it īpaši tās 4. un 5. pantu, kuros uzsvērts, ka vergu tirdzniecība jebkādā tās izpausmes veidā ir aizliegta,
- ņemot vērā Eiropas Savienības 2000. gada Pamattiesību hartu¹, it īpaši tās 1., 4., 5. un 6. pantu,
- ņemot vērā ANO 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām, it īpaši tās 1., 7., 32., 34. un 35. pantu, un Konvencijai par bērna tiesībām pievienoto 2000. gada Fakultatīvo protokolu par bērnu tirdzniecību, bērnu prostitūciju un bērnu pornogrāfiju, it īpaši tā 3. pantu,
- ņemot vērā ANO 1979. gada Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu², it īpaši tās 5. un 6. pantu,
- ņemot vērā ANO 2000. gada Palermo Protokolu par cilvēku, it īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to, kurš papildina ANO Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību, kuru Ministru komiteja pieņēma 2005. gada 3. maijā,
- ņemot vērā Briseles Deklarāciju par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu, kuru pieņēma 2002. gada 20. septembrī Eiropas Konferencē par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu — pasaules mēroga 21. gadsimta uzdevumu,
- ņemot vērā Padomes 2002. gada 19. jūlija Pamatlēmumu 2002/629/TI par cilvēku tirdzniecības apkarošanu³,
- ņemot vērā Padomes 2003. gada 22. decembra Pamatlēmumu 2004/68/TI par bērnu seksuālās izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu⁴,
- ņemot vērā Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/81/EK par uzturēšanās atļaujām, kas izdotas tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri vai bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju, kuri sadarbojas ar kompetentajām iestādēm⁵,
- ņemot vērā Padomes informatīvo dokumentu 2005/C311/01 par ES plānu par labāko praksi, standartiem un procedūrām cilvēku tirdzniecības apkarošanai un novēršanai⁶,
- ņemot vērā Tieslietu un iekšlietu padomes 2725. sanāksmes, kas notika 2006. gada 27.–

¹ OV C 364, 18.2.2000.

² <http://www.un.org/Overview/rights.html>

³ OV L 203, 1.8.2002, 1. lpp.

⁴ OV L 13, 20.1.2004., 44. lpp.

⁵ OV L 261, 6.8.2004., 19. lpp.

⁶ OV C 311, 9.12.2005.

28. aprīlī, secinājumus¹,

- ņemot vērā Hāgas Programmu² par brīvību, drošību un tieslietām, kurā Padomei un Komisijai izteikts aicinājums izstrādāt plānu par labāko praksi, standartiem un mehānismu cīņai pret nelegālo tirdzniecību,
  - ņemot vērā ekspertu grupas cilvēku tirdzniecības jautājumos, kuru 2003. gadā izveidoja Eiropas Komisija, 2004. gada 22. decembra ziņojumu un ieteikumus,
  - ņemot vērā *DAPHE* programmas pret bērniem, jauniešiem un sievietēm vērstās vardarbības apkarošanai³,
  - ņemot vērā Komisijas ziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam, kurš pamatojas uz Padomes 2002. gada 19. jūlija Pamatlēmumu 2002/629/TI par cilvēku tirdzniecības apkarošanu⁴,
  - ņemot vērā Eiropas Policijas biroja (Eiropola) ziņojumus par cilvēku tirdzniecību, it īpaši 2005. gada ziņojumu par organizēto noziedzību ES⁵,
  - ņemot vērā Eiropas Padomes 2005. gada ziņojumu par situāciju organizētās noziedzības jomā „Fokuss uz ekonomiskās noziedzības draudiem”,
  - ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas (*ILO*) Konvenciju Nr. 29 par piespiedu vai obligāto darbu (1930. g.) un Konvenciju Nr. 182 par bērnu darba smagāko formu aizliegšanu un tūlītēju rīcību to izskaušanai, kuru attiecīgā konference pieņēma savā astoņdesmit septītajā sesijā (1999. g.),
  - ņemot vērā *ILO* 2005. gada vispārējo ziņojumu „Pasaules līmeņa apvienība pret piespiedu darbu”, ko izstrādāja saskaņā ar paveiktā darba uzraudzību saistībā ar *ILO* Deklarāciju par pamatprincipiem un tiesībām darbā 2005. gadā,
  - ņemot vērā 1997. gada Eiropas Konvenciju par cilvēktiesībām un biomedicīnu un 22. pantu 2002. gada Papildu protokolā par cilvēka orgānu un audu pārstādīšanu,
  - ņemot vērā Eiropas Padomes ieteikumu 1611/2003 par orgānu nelegālu tirdzniecību Eiropā,
  - ņemot vērā priekšlikumu ieteikumam Padomei par cilvēku tirdzniecības apkarošanu — integrētu pieeju un priekšlikumiem rīcības plānam (B6-0613/2005), kuru PPE-DE vārdā iesniedza *Barbara Kudrycka*,
  - ņemot vērā Reglamenta 114. panta 3. punktu un 94. pantu,
  - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu un Ārlietu komitejas, Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas atzinumus (A6-0000/2006),
- A. tā kā cilvēku tirdzniecība notiek ne tikai seksuālas izmantošanas nolūkā, bet arī darbaspēka ekspluatācijas, nelikumīgas adoptēšanas, piespiedu mājas kalpības un orgānu tirdzniecības nolūkā, kas nozīmē to, ka nelikumīgās tirdzniecības apkarošanai

¹ <http://www.cosilium.europa.eu>

² Hāgas Programma, ko Eiropadome atbalstīja 2004. gada novembrī.

³ Lēmums 293/2000/EK un Lēmums 803/2004/EK

⁴ KOM(2006)0187

⁵ www.europol.eu.int

jāsniedzas tālāk par piespiedu prostitūcijas apkarošanu un jāņem vērā visi saistītie ekspluatācijas un apspiešanas veidi;

- B. tā kā cilvēku tirdzniecība ne vienmēr ir ar konkrētu dzimumu saistīts noziegums, lai gan lielākā daļa tās upuru vēl aizvien ir sievietes un meitenes;
- C. tā kā, neskatoties uz to, ka ANO Konvencijā par bērna tiesībām teikts, ka visi bērni ir jāreģistrē tūlīt pēc piedzimšanas, saskaņā ar *UNICEF*¹ datiem vairāk nekā puse no visiem jaunattīstības valstīs, izņemot Ķīnu, dzimušajiem bērniem netiek reģistrēti (vairāk nekā 50 miljoni bērnu); šie neredzamie bērni kopā ar miljoniem bāreņu un ielas bērnu ir visneaizsargātākie pret cilvēku tirdzniecību, kļūstot par viegli iegūstamu laupījumu nelikumīgai adopcijai vai izmantošanai cilvēku orgānu tirdzniecībā;
- D. tā kā piekļuve ES darba tirgum ir sarežģīta vai pat ierobežota un pārāk stipri regulēta un tā kā vienlaicīgi darbaspēka pieprasījums ir acīmredzams, izraisot nelegālu migrāciju, kontrabandu un nelikumīgu tirdzniecību;
- E. tā kā lieli ienākumi no nelikumīgas tirdzniecības bieži vien ir naudas atmazgāšanas objekts, veicinot citas noziedzīgas darbības un dodot likumpārkāpējiem iespēju iegūt ekonomisku, sociālu un pat politisku varu;
- F. tā kā pieprasījums pēc pakalpojumiem, ko sniedz cilvēku tirdzniecības upuri, ir tās galvenais dzinējspēks, un tā kā cilvēku tirdzniecību nevar apturēt vai pat ievērojami ierobežot bez politiskās gribas pastiprināšanas un kopīgiem centieniem šajā virzienā²;
- G. tā kā ātra upuru identificēšana ir izšķiroši svarīga cīņā pret cilvēku tirdzniecību,

1. iesniedz Padomei šādus ieteikumus:

Tiesiskais regulējums un tiesību aktu īstenošana

- (a) cilvēku tirdzniecības jautājums jārisina, izmantojot saskaņotu pieeju attiecīgajās politikas jomās (migrācijas, nodarbinātības, sociālās, attīstības, ārējās, kaimiņattiecību un vīzu politikas jomā) un konsekventu kriminalizāciju, vismaz sasniedzot ES tiesību aktu standartus saskaņā ar Padomes 2002. gada 19. jūlija Pamatlēmumu par cilvēku tirdzniecības apkarošanu;
- (b) Padomei un dalībvalstīm cilvēku tirdzniecības apkarošanas rīcības plāna īstenošanā jāpastiprina pieeja, kas pamatojas uz cilvēktiesībām un upuru interešu aizsardzību;
- (c) dalībvalstīm, ja tās to vēl nav izdarījušas, jāratificē un jāīsteno ANO Konvencija pret transnacionālo organizēto noziedzību, tai pievienotais Protokols par cilvēku, it īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to un Eiropas Padomes Konvencija par cīņu pret cilvēku tirdzniecību;
- (d) dalībvalstīm cik vien drīz iespējams jāīsteno Padomes Pamatlēmums par cilvēku tirdzniecības apkarošanu un Padomes direktīva par uzturēšanās atļaujām, kā arī jānodrošina īstermiņa uzturēšanās statusa, tostarp upuriem paredzēta pārdomu/atgūšanās

¹ "Bērnu stāvoklis pasaulē 2006. gadā: izslēgti un neredzami", *UNICEF*, 2005. g.

² *I. Gabal. Potírání obchodu s lidmi v ČR a možnosti optimalizace bezpečnostní politiky štátu*. Čehijas Republikas Iekšlietu ministrijas politisks dokuments, Prāga, 2006. g.

- perioda, kas nav īsāks par 30 dienām, pieejamība;
- (e) dalībvalstīm kā instruments cīņā pret cilvēku tirdzniecību pilnībā jāizmanto Padomes Pamatēnums 2005/212/TI par noziedzīgi iegūtu līdzekļu, nozieguma rīku un īpašuma konfiskāciju¹;
  - (f) dalībvalstīm jāpieņem tiesību akti nolūkā cilvēku tirdzniecības upuriem garantēt ierobežota ilguma uzturēšanas atļauju neatkarīgi no tā, vai viņi izmeklēšanas laikā sadarbojas ar kompetentajām iestādēm un piedalās kā liecinieki kriminālprocesā;
  - (g) dalībvalstīm jāsamazina cilvēku orgānu tirdzniecības risks Eiropā, tostarp, samazinot pieprasījumu, efektīvāk veicinot orgānu ziedošanu, nodrošinot stingrus noteikumus attiecībā uz dzīvajiem ar radnieciskām saitēm nesaistītiem donoriem;
  - (h) dalībvalstīm jāuzlabo pašreizējās situācijas analīze, izmantojot vienotus paņēmienus salīdzināmu datu, it īpaši to, kas ir saistīti ar nelikumīgas tirdzniecības ceļiem un informāciju par upuriem, vākšanā;
  - (i) dalībvalstīm konsekventi jāīsteno 4. pants Padomes Pamatlēmumā par cilvēku tirdzniecības apkarošanu, lai nodrošinātu, ka juridiskas personas var saukt pie atbildības par to labā izdarītiem pārkāpumiem;
  - (j) dalībvalstīm jāapsver starptautiska darba inspektoru tīkla izveide nolūkā apkarot darbaspēka ekspluatāciju; dalībvalstīm jāpastiprina ES līmeņa sadarbība un koordinācija šajā jomā;
  - (k) dalībvalstīm efektīvāk jākontrolē darba aģentūru un sezonas strādnieku darbā pieņemšanas aģentūru darbība;
  - (l) cilvēku tirdzniecības problēmas risināšanai jāķļūst par Kopienas kompetenci, lai nodrošinātu ātrāku un būtiskāku progresu šajā jomā;

Pieprasījuma novēršana un samazināšana

- (m) par nelikumīgas tirdzniecības apkarošanas būtisku elementu jāatzīst izglītošana skolās, sniedzot informāciju un veicinot sabiedrības izpratni par nelikumīgu tirdzniecību kā par nepieņemamu noziegumu;
- (n) Komisijai jānovērtē un jāizplata paraugprakse tādu cilvēku tirdzniecības upuru sniegto pakalpojumu pieprasījuma samazināšanā, kuri pamatojas uz darbaspēka un seksuālo izmantošanu un/vai citiem cilvēku tirdzniecības veidiem Eiropas Savienības dalībvalstīs;
- (o) dalībvalstīm, pamatojoties uz paraugpraksi, jāīsteno pieprasījuma samazināšanas pasākumi;
- (p) Komisijai, sākot no 2007. gada, 25. marts jāpasludina par dienu pret nelikumīgu tirdzniecību, lai izceltu dienu, kad daudzās pasaules valstīs tika atcelta vergu tirdzniecība;
- (q) jāveic pasākumi nolūkā uzlabot juridiskos mehānismus drošai migrācijai, lai nodrošinātu piekļuvi informācijai par drošas migrācijas iespējām un lai garantētu procedūru pārredzamību, kas ir labākais veids, kā samazināt nelikumīgu tirdzniecību;
- (r) Komisijai un dalībvalstīm savā kaimiņattiecību, attīstības un palīdzības politikā jāapsver pasākumi, ar kuru palīdzību novērst pamatiemeslus cilvēku tirdzniecībai izcelsmes valstīs, tai skaitā pasākumi bērnu reģistrēšanas veicināšanai, lai samazinātu viņu

---

¹ OV L 68, 15.3.2005., 49. lpp., 3. pants

neaizsargātību pret nelikumīgu adopciju, piespiedu laulībām un tirdzniecību ar cilvēku orgāniem;

Upuru aizsardzība

- (s) Komisijai un dalībvalstīm jāizveido daudzvalodu uzticības tālruņa līnija ar vienotu numuru nolūkā sniegt pirmo palīdzību cilvēku tirdzniecības upuriem;
- (t) ir nepieciešami pasākumi, lai nodrošinātu aizsardzību ne tikai seksuālās izmantošanas, bet arī darbaspēka ekspluatācijas un citu nelikumīgas tirdzniecības veidu upuriem;
- (u) Komisijai un dalībvalstīm jāizstrādā un jāsteno skaidri Eiropas standarti un vadlīnijas par aizsardzības un palīdzības nodrošināšanu upuriem neatkarīgi no viņu spējas vai vēlmes būt par lieciniekiem, tai skaitā īpaši bērnu tiesību aizsardzības standarti un upura nosūtīšanas mehānisms, kas nodrošinātu, ka upuru identifikācija ir daļa no atbalsta un palīdzības sistēmas;
- (v) dalībvalstīm upuriem jānodrošina īstermiņa un/vai ilgtermiņa palīdzības pieejamība; šajā atbalstā cita starpā sākotnēji jāparedz specializētas patversmes ar iespēju vēlāk pārcelties uz mājokli, medicīniski pakalpojumi un padomu sniegšana, juridiskā palīdzība, informēšana par upuru tiesībām un upuru iesaistīšana liecināšanas procesā, valodu un profesionālās apmācības kursi, kultūras ievadkursi, finansiālā palīdzība un palīdzība darba meklējumos, tostarp īpašs likumīgs aizbildnis bērniem;
- (w) dalībvalstīm upuriem jānodrošina piekļuve izglītībai, apmācības programmām un darba tirgum, kā arī viņu tiesību aizsardzība civilprocesa, kriminālprocesa un administratīvā procesa laikā un tiesiskās aizsardzības pieejamība;
- (x) cilvēku tirdzniecības upuriem nekavējoties jānodrošina atgriešanās iespējas viņu izcelsmes valstī, ja ir pamats uzskatīt, ka viņi var būt pakļauti turpmākam kaitējumam apvainojumu, diskriminācijas vai atriebības riska veidā;
- (y) dalībvalstīm savos tiesību aktos un administratīvajā praksē jāievēro ANO bērna definīcija, t.i., jebkura persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem;
- (z) dalībvalstīm pilnībā jāsteno Hāgas Konvencija par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijā, lai izvairītos no nelikumīgas adoptēšanas;
- (aa) dalībvalstīm jāstiprina sabiedriskā un privātā partnerība upuru aizsardzības jomā, tostarp nodrošinot to pasākumu pastāvīgu finansēšanu;

Darbības koordinācija dalībvalstu un ES līmenī

- (ab) dalībvalstīm jāizveido un jāstiprina valsts struktūras cīņai pret nelikumīgu tirdzniecību un jāintegrē šīs struktūras starptautiskā tīklā;
  - (ac) Komisijai un tās ekspertu grupai jāierosina, jāveicina un jānovērtē jaunu nelikumīgas tirdzniecības tendenču izpēti, it īpaši saistībā ar ES rīcības plānu cilvēku tirdzniecības apkarošanai;
  - (ad) dalībvalstīm jāstiprina sadarbība ar ES cilvēku tirdzniecības apkarošanā, regulāri iesaistot ES struktūras, tādas kā Eiropols, *Eurojust* un *Frontex*;
  - (ae) finanšu darba grupai, it īpaši tipoloģiju darba grupai, jāturpina pētīt naudas atmazgāšanas paņēmieni, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību;
2. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo ieteikumu Padomei un informācijai Komisijai, dalībvalstīm un kandidātvalstīm.

PASKAIDROJUMS

Saskaņā ar ASV Valsts departamenta 2005. gada ziņojumu par cilvēku tirdzniecību katru gadu pāri robežām tiek pārdoti 600 000–800 000 vīriešu, sieviešu un bērnu. Aptuveni 80% no tiem ir sievietes un meitenes un līdz 50% no tiem ir nepilngadīgie. Lielākā daļa no starptautiskajiem upuriem tiek pārdoti seksuālai izmantošanai. Citi aprēķini ir pat augstāki — saskaņā ar ANO aprēķiniem vairāk nekā 1 miljons upuru gadā, bet saskaņā ar *ILO* aprēķiniem tiek pārdoti vairāk nekā 1,2 miljoni bērnu. Eiropas Padome uzskata, ka cilvēku tirdzniecība ir trešais lielākais organizētās noziedzības ieņēmumu avots pēc ieročiem un narkotikām¹. Tomēr 2005. gada ziņojumā par cilvēku tirdzniecību norādīts arī uz satraucošo verdzināšanu darbaspēka ekspluatācijas nolūkā.

Saskaņā ar aprēķiniem aptuvenais cilvēku tirdzniecības upuru skaits ES ir vairāk nekā 100 000. (Tomēr šie dati jāaplūko ļoti piesardzīgi, jo trūkst ticamu datu par cilvēku tirdzniecību.) Ir svarīgi uzsvērt, ka visneaizsargātākās grupas ir sievietes un bērni. „Bērni ir īpaši neaizsargāti pret cilvēku tirdzniecību, jo viņiem trūkst pieredzes, viņi ir atkarīgi no pieaugušajiem, it īpaši radniekiem un varas iestāžu pārstāvjiem, un uzticas tiem, un viņiem ir mazāk iespēju izvairīties no ekspluatējošām situācijām”². *UNICEF* jaunākajā ziņojumā uzsvērts ļoti liels neregistrēto bērnu skaits, kuri ir visneaizsargātākie pret cilvēku tirdzniecību³.

Šis ziņojums pamatojas uz starptautiski pieņemtu definīciju, kas iekļauta ANO Protokolā par cilvēku tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to. Saskaņā ar 3. pantu „cilvēku tirdzniecība” ir ekspluatācijas nolūkos veikta cilvēku vervēšana, pārvadāšana, nodošana, slēpšana vai saņemšana, izmantojot draudus, spēku vai citus piespiedšanas, aizvešanu ar varu vai viltu, krāpšanas vai maldināšanas paņēmienus, ļaunprātīgi izmantojot varu vai cilvēku neaizsargātību vai arī, dodot vai saņemot maksājumus vai citus labumus, lai panāktu tādas personas piekrišanu, kurai ir vara pār citu personu. Ekspluatācija kā minimums nozīmē citu personu prostitūcijas izmantošanu vai citus seksuālās izmantošanas veidus, piespiedu darbu vai pakalpojumu sniegšanu, verdzību vai tai pielīdzināmu praksi, kalpību un orgānu izņemšanu. Starptautiskā Migrācijas organizācija (*IOM*) arī uzsver citu bērnu vai ģimeņu tirdzniecības veidu, tādu kā ubagošanas vai kriminālās darbības, pieaugošo biežumu⁴.

Lai gan cilvēku tirdzniecību parasti uzskata par „īpaši briesmīgu” noziegumu⁵, starptautisku konvenciju, galvenokārt Eiropas Padomes Konvencijas par cīņu pret cilvēku tirdzniecību, kā arī direktīvu īstenošana nav apmierinoša un notiek ļoti lēni.

Tā kā cilvēku tirdzniecības izšķirošajam elementam ir starptautisks raksturs, jāpastiprina starptautiskā sadarbība izmeklēšanas, informācijas apmaiņas, upuru identificēšanas, tiesību aizsardzības un reintegrēšanas jomā. Šajā sadarbībā jāpastiprina Eiropola, *Eurojust*, *Frontex* un policijas priekšnieku darba grupas loma.

Starptautiskos dokumentos tiek uzsvērti uz cilvēktiesībām balstīta pieeja, uzmanību

¹ Paskaidrojošs ziņojums par Eiropas Padomes Konvenciju par cilvēku tirdzniecības apkarošanu, 2005. g.

² Uzziņu grāmata tiesībaizsardzības darbiniekiem par labu praksi bērnu tirdzniecības apkarošanā, *IOM*, Vīne, 2006. g.

³ Bērnu stāvoklis pasaulē 2006. gadā: izstumti un neredzami, *UNICEF*, 2005. g.

⁴ *Ibid*

Augsta līmeņa konference par cilvēku, it īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības apkarošanu: novēršana, aizsardzība un saukšana pie atbildības, Vīne, 2006. gada marts

⁵ Augsta līmeņa konference par cilvēku, it īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības apkarošanu: novēršana, aizsardzība un saukšana pie atbildības, Vīne, 2006. gada marts

koncentrējot galvenokārt uz upuru aizsardzību. Tā kā cilvēktiesību izkropļošanas nopietnība ne vienmēr tiek transponēta kriminālvajāšanā, var rasties zināmas šaubas, galvenokārt darbaspēka ekspluatācijas jomā, jo gadījumā, ja cilvēku tirdzniecību pirmām kārtām uzskata par cilvēktiesību izkropļojumu, apsūdzība būs vājāka¹.

Nelikumīgas tirdzniecības definīcijas skaidri nošķir cilvēku tirdzniecību no kontrabandas. Daži eksperti šādu nošķiršanu uzskata par iluzoru, jo patiesās sekas bieži vien parādās tikai beigās. „Tas, ko mēs zinām par kontrabandu un cilvēku tirdzniecību, vedina uz domām, ka pareizāk būtu tās uzskatīt par nepārtrauktu procesu, kurā tās te saplūst kopā, te atdalās vairākās dimensijās”². Šajā kontekstā skaidrai upuru identificēšanai ir ļoti būtiska nozīme, jo tā ļauj cilvēku tirdzniecību nošķirt no kontrabandas. Pieredze rāda, ka policija, ja tai neizdodas nošķirt šos divus jēdzienus, bieži vien izturas pret cilvēku tirdzniecības upuriem kā pret kontrabandas ceļā ievestām personām vai nelegāliem imigrantiem.

Cilvēku tirdzniecība ietver gan piedāvājuma, gan pieprasījuma faktoros. Piedāvājumu veicinošie faktori galvenokārt ir nabadzība, bezdarbs, diskriminācija pēc dzimuma, minoritāšu diskriminācija, izglītības trūkums un korupcija. Pēc dažu ekspertu domām, nelikumīgas tirdzniecības galvenais dzinējspēks ir pieprasījums. Tirgus pieprasījums — it īpaši no seksa pakalpojumu pircēju puses — cilvēku tirgotājiem rada stipru peļņas gūšanas stimulu, paātrinot cilvēku tirdzniecības izaugsmi. ASV Valsts departamenta ziņojumā³ uzsvērts, ka gadījumos, kad plaukst un zeļ prostitūcija, tas pats notiek arī ar vīdi, kas veicina cilvēku tirdzniecību. Citos pētījumos uzsvērts augstais tolerances līmenis pret pārdoto strādnieku darbaspēka ekspluatāciju kā pret sociāli pieņemamu veidu, kā preces un pakalpojumus padarīt lētākus⁴. Šķiet, ka, nemainot šo toleranci un sabiedriskās domas divējādo dabu attiecībā pret cilvēku tirdzniecības upuru sniegto pakalpojumu pieprasījumu, mums neizdosies sasniegt būtiskus rezultātus cīņā pret cilvēku tirdzniecību.

Lai arī trūkst visaptverošu zināšanu un datu par minēto pieprasījumu, šķiet, ka galvenā problēma ir bezpalīdzība un, iespējams, arī politiskās gribas trūkums attiecībā uz to, kā sagraut šo pieprasījumu un spert izšķirošu soli ceļā uz risinājumu. Dažos ziņojumos pat minēts augstais korupcijas līmenis to lēmumu pieņemšanas procesā, kuri attiecas uz minētā pieprasījuma ierobežošanu⁵.

---

¹ I. Gabal. *Potírání obchodu s lidmi v ČR a možnosti optimalizace bezpečnostní politiky státu*. Čehijas Republikas Iekšlietu ministrijas politisks dokuments, Prāga, 2006. g.

² L. Kelly. Kritisks pārdomas par pētījumiem... No: „Dati un pētījumi par cilvēku tirdzniecību: vispārējs pārskats”, IOM, 2005. g.

³ Ziņojums par cilvēku tirdzniecību, ASV Valsts departaments, 2005. gada jūnijs

⁴ I. Gabal. *Ibid*

⁵ I. Gabal. *Ibid*